

Eljárás túlterhelt vasúti pályaszakaszok esetén

A vasúti pályahálózathoz történő nyílt hozzáférés részletes szabályairól szóló 55/2015. (IX. 30.) NFM rendelet (továbbiakban: Rendelet) 16.§ illetve a Hálózati Üzletszabályzat (továbbiakban: HÜSZ) 4.6.1. pontja rendelkezik a túlterhelt pályaszakaszról és annak túlterhelte nyilvánítását követő VPSZ oldali feladatokról. A Rendelet alapján a VPSZ az alábbi feladatokat látja el:

1. Túlterhelte nyilvánítás

16. § (1) Ha egy adott vasúti pályaszakaszon a menetvonal-igények kielégítése az összehangolási eljárás keretében sem biztosítható és az ennek következtében elutasított kapacitásigények elérik vagy meghaladják az adott vasúti pályaszakasz havi elméleti kapacitásának tíz százalékát, vagy az egy éven belül várhatóan benyújtásra kerülő menetvonal-igények nagy valószínűséggel nem elégíthetők ki, a kapacitás-elosztó szervezet a vasúti pályahálózat érintett részét a Hálózati Üzletszabályzatban túlterhelt vasúti pályaszakasznak minősíti.

2. Kapacitás kihasználtság vizsgálata

16. §. (3) Ha a kapacitás-elosztó szervezet - a pályahálózat-működtető által szolgáltatott adatok alapján - észleli, hogy a túlterhelt vasúti pályaszakaszra vonatkozóan fenntartott kapacitás kihasználtsága legalább egy hónapon keresztül a Hálózati Üzletszabályzatban rögzített küszöbérték alatt van, erről a fenntartott kapacitással rendelkező kapacitásigénylőt három napon belül tájékoztatja, továbbá felszólítja, hogy nyolc napon belül nyilatkozzon arról, hogy fennállt-e olyan érdekkörén kívül álló, nem gazdasági ok, amely miatt a vasúti pályahálózat számára nem volt hozzáférhető, továbbá csatolja az ok igazolásához szükséges okiratokat.

A kapacitáskihasználtság vizsgálatának célja, hogy a VPSZ folyamatosan figyelemmel kísérje az amúgy is túlterhelt vasúti pályaszakasz fennálló kapacitásának kihasználtságát és biztosítsa, hogy a kapacitásigénylők számára fenntartott kapacitás a lehető legnagyobb mértékben kerül felhasználásra. A VPSZ a fenntartott kapacitás felhasználásának vizsgálatát havonta, egy egész lezárt hónapra vonatkozóan kapacitásigénylőnként végzi el annak megállapítása érdekében, hogy az adott kapacitásigénylő a vizsgált időszakra rendelkezésére bocsátott kapacitást milyen mértékben használta fel.

Fenntartott kapacitás fogalmi körébe tartoznak a vizsgált időszakra eső közlekedési időponttal a VPSZ-hez a tervezett közlekedést megelőzően legalább 5 nappal korábban benyújtott és a VPSZ által jóváhagyott menetvonal igények (kiutalt éves, éves pótlólagos és egyedi menetvonalak).

A kapacitás felhasználási vizsgálat során a fenntartott kapacitás körében csak azon kiutalt kapacitások kerülnek figyelembevételre, amelyek a vizsgált időszakban vagy annak valamely részében a kapacitásigénylő rendelkezésére álltak. Ennek megfelelően a fenntartott kapacitásba nem számítanak bele azok a menetvonalak, amelyeket a kapacitásigénylő a vizsgált időszakot megelőzően már lemondott, ugyanakkor a fenntartott kapacitás körében figyelembevételre kerül a vizsgált időszakra eső közlekedtetésű azon menetvonal, melynek lemondására már a vizsgált időszakban kerül sor.

A fenntartott kapacitás kihasználtsága (felhasználási arány) számításakor a kapacitásigénylő által a vizsgált időszakban fenntartott kapacitás terhére felhasznált menetvonalak kerülnek összevetésre a kapacitásigénylő részére a vizsgált időszakban fenntartott kapacitással (részére kiutalt menetvonalak számával).

A HÜSZ 4.6.1 pontjában foglaltak alapján, amennyiben a VPSZ azt állapítja meg, hogy a túlterhelt pályaszakaszra vonatkozóan fenntartott kapacitás kihasználtsága valamely kapacitásigénylő

tekintetében 60% alatt van, a fenntartott kapacitással rendelkező kapacitásigénylőt három napon belül tájékoztatja, továbbá felszólítja, hogy nyolc napon belül nyilatkozzon arról, hogy fennállt-e olyan érdekkörén kívül álló, nem gazdasági ok, amely miatt a vasúti pályahálózat számára nem volt hozzáférhető, továbbá csatolja az igazoláshoz szükséges okiratokat.

A VPSZ a felhasználás elmaradásának kimentésére szolgáló, a Rendeletben rögzített „*érdekkörén kívül álló, nem gazdasági ok*” értelmezése és mérlegelése során az általános polgári jogi jogértelmezés és gyakorlat szerint jár el. E körben tehát a kiutalt menetvonal felhasználásának elmaradása a kapacitásigénylő érdekkörébe tartozik minden olyan esetben, amikor a menetvonal felhasználására vonatkozó szerződés alapján arra nem a pályahálózat működtető érdekkörébe tartozó okból kerül sor, vagy annak nem olyan külső körülmény az oka, amely nem sorolható a kapacitásigénylő érdekkörébe. A VPSZ fel kívánja hívni a kapacitásigénylők figyelmét, hogy ezen meghatározás alapján a kapacitásigénylői érdekkörbe tartoznak egyebek mellett a kapacitásigénylő partnerei (köztük a más pályavasutak), alvállalkozói, ügyfelei, valamint a közlekedetésben részéről közreműködő egyéb személyek, szervezetek cselekményei és mulasztásai is.

Ha a kapacitásigénylő igazolja, hogy egy adott menetvonal érdekkörén kívül álló, nem gazdasági ok miatt nem került felhasználásra, a menetvonalat a VPSZ a kapacitáskihasználtság számítása során felhasználtként veszi figyelembe (közlekedési naponként).

A kapacitás fel nem használásának igazolását a VPSZ napi részletezéssel kéri.

3. Fenntartott kapacitás visszavonása

16.§. (4) Ha a kapacitásigénylő a (3) bekezdés szerinti kötelezettségének határidőben nem tesz eleget, vagy az érdekkörén kívül álló, nem gazdasági okot nem igazolja, a kapacitás-elosztó szervezet a fenntartott kapacitást visszavonja. A kapacitás-elosztó szervezet a döntéséről a kapacitásigénylőt, a vasúti pályahálózat-működtetőt, valamint a vasúti igazgatási szervet haladéktalanul értesíti.

A fenntartott kapacitás visszavonásának célja, hogy a fenntartott, de nem kellő mértékben kihasznált kapacitás felszabadításával biztosítsa a túlterhelt vasúti pályaszakasz korlátoltan rendelkezésre álló kapacitásának minél nagyobb kihasználtságát, egyben rászorítsa a kapacitásigénylőket arra, hogy lehetőleg csak olyan kapacitást igényeljenek, amelyet előreláthatólag fel is fognak használni.

Amennyiben tehát a nyilatkozattételre rendelkezésre álló határidőn belül a kapacitásigénylő nem nyilatkozik a VPSZ felszólítására, vagy nyilatkozatában az érdekkörén kívül álló, nem gazdasági okot a menetvonal felhasználása elmaradásának indokaként nem igazolja, a VPSZ a túlterhelt vasúti pályaszakaszt érintő, a kapacitásigénylő számára fenntartott valamennyi, a döntés időpontjában meglévő kiutalt kapacitást visszavonja.